

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 3. decembar 2014.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 3. decembra 2014. godine

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**JAVNA REDIGOVANA VERZIJA ODLUKE PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG ZA
PREISPITIVANJE ODLUKE SEKRETARA O SLABOM IMOVINSKOM STANJU
OD 25. FEBRUARA 2014.**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu optuženog za preispitivanje Odluke o slabom imovinskom stanju", koji je podnesen na povjerljivoj osnovi i *ex parte* 7. novembra 2012. (dalje u tekstu: Zahtjev) i s tim u vezi donosi odluku.

I. KONTEKST I ARGUMENTACIJA

1. Nakon što se opredijelio da se sam brani optuženi je Sekretarijatu Međunarodnog suda 29. septembra 2008. dostavio izjavu o imovnom stanju (dalje u tekstu: Izjava o imovnom stanju), u kojoj traži finansijska sredstva za svoju odbranu u svojstvu optuženog koji se sam brani, s obrazloženjem da nema dovoljno sredstava da plati svoj tim odbrane.¹

2. U skladu s članom 9 Uputstva za dodjelu branioca po službenoj dužnosti (dalje u tekstu: Uputstvo)² Sekretar je do 2012. godine vršio provjeru imovnog stanja optuženog tokom koje je obavio razgovor s optuženim i njegovom porodicom, kontaktirao i dobio informacije od relevantnih organa vlasti i izvršio istragu na licu mjesta.³

3. Sekretar je 2. marta 2012. optuženom poslao pismo u kojem ga obavještava o rezultatima provjere stanja njegovih finansijskih sredstava⁴ i preliminarnoj odluci s tim u vezi, i pruža mu mogućnost da dostavi komentare i dodatnu popratnu dokumentaciju u slučaju da se ne slaže sa zaključcima sekretara (dalje u tekstu: Pismo sekretara).⁵

4. Optuženi je 11. aprila 2012. odgovorio na Pismo sekretara time što je dostavio dokumentaciju i iznio razloge za svoju tvrdnju da ne posjeduje raspoloživa sredstva kojima bi mogao da doprinese pokrivanju troškova svoje odbrane (dalje u tekstu: Odgovor).⁶

5. Sekretar je 11. oktobra 2012. donio odluku o imovnom stanju optuženog (dalje u tekstu: Pobijana odluka) u kojoj je odlučio da optuženi mora doprinijeti iznos od 146.501

¹ Zahtjev, par. 2; povjerljivi Dodatak A.

² Uputstvo za dodjelu branioca po službenoj dužnosti (Uputstvo br. 1/94) (IT/73/Rev. 11).

³ V. Podnesak Sekretara u vezi sa Zahtjevom Radovana Karadžića za preispitivanje Odluke o slabom imovinskom stanju, povjerljivo i *ex parte*, 29. novembra 2012. par. 5-12, koji je ponovo zaveden u spis 30. novembra 2012. (v. Obavijest od ponovnom zavodenju u spis Podneska Sekretara u vezi sa Zahtjevom Radovana Karadžića za preispitivanje Odluke o slabom imovinskom stanju).

⁴ Sekretar je uzeo u obzir aktivu, tekuća sredstva, pasivu i procijenjene troškove života. V. Zahtjev, povjerljivi Dodatak B.

⁵ Zahtjev, par. 3; povjerljivi Dodatak B.

⁶ Zahtjev, par. 4; povjerljivi Dodatak C.

eura pokrivanju troškova svoje odbrane pred Međunarodnim sudom.⁷ Pored toga, sekretar je odlučio da će taj iznos biti oduzet od sredstava koja će biti isplaćivana timu odbrane optuženog, na način koji dogovore sekretar i optuženi.⁸

6. Optuženi je 7. novembra 2012. podnio Zahtjev u skladu sa članom 13(B) Uputstva. U Zahtjevu optuženi od Pretresnog vijeća traži da poništi Pobijanu odluku, tvrdeći da je sekretar pogriješio zato što je: (i) propustio uzeti u obzir dejstvo dvije neizvršene presude koje su protiv njega donijeli sudovi u Sjedinjenim Američkim Državama (dalje u tekstu: SAD) i Francuskoj; (ii) uzeo u obzir sredstva koja on ne posjeduje; (iii) zaključio da su ta sredstva direktno raspoloživa; (iv) precijenio vrijednost tih sredstava; (v) nerazumno odgodio donošenje odluke do trenutka kada je izvođenje dokaza odbrane već bilo u toku; a (vi) nije uzeo u obzir druge načine da obezbijedi njegov doprinos odbrani bez narušavanja sudskog postupka.⁹

7. Sekretar je 30. novembra 2012. dostavio svoj Podnesak u vezi sa Zahtjevom optuženog za prespitanje odluke o slabom imovinskom stanju (dalje u tekstu: Podnesak na osnovu pravila 33(B)).¹⁰ Sekretar u svom Podnesku odgovara da je pravilno ocijenio mogućnost optuženog da doprinese pokrivanju troškova svoje odbrane i da su zaključci izneseni u Pobijanoj odluci razumni.¹¹ Sekretar tvrdi da bi Pretresno vijeće trebalo da odbaci Zahtjev u cjelini.¹²

8. Pojedinsti konkretnih argumenata optuženog i sekretara bit će izložene u daljnjem tekstu.

II. STANDARD PREISPITIVANJA

9. Član 13(B) Uputstva predviđa da Vijeće može preispitati odluku sekretara o djelimičnom slabom imovnom stanju optuženog. Praksa Međunarodnog suda utvrdila je sljedeći standard za prvo sudsko preispitivanje neke administrativne odluke koju je donio Sekretarijat:

⁷ Odluka Sekretara s javnim Dodatkom I i povjerljivim i *ex parte* Dodatkom II, 11. oktobar 2012. (dalje u tekstu: Pobijana odluka), str. 4.

⁸ Pobijana odluka, str. 4.

⁹ Zahtjev, par. 1, 17, 64. V. Zahtjev, par. 20-63.

¹⁰ V. gore, fusnota 3.

¹¹ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 24-31, 33-37, 39-43, 45-51, 53-57, 59-79, 81-83, 85-91, 93-95, 97-106.

¹² Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 107.

Sudsko preispitivanje takve administrativne odluke ne predstavlja ponovno saslušanje. Ne radi se ni o žalbenom postupku, niti je taj postupak na bilo koji način sličan preispitivanju vlastite presude kakvo bi sudsko vijeće moglo provesti u skladu s pravilom 119 Pravilnika o postupku i dokazima. Sudsko preispitivanje administrativne odluke sekretara koja se tiče pravne pomoći inicijalno se bavi pravilnošću postupka kojim je sekretar došao do neke odluke i načinom na koji je do nje došao.¹³

10. Administrativna odluka sekretara može biti poništena (i) ako sekretar nije poštovao pravne uslove iz Uputstva; (ii) ako se nije pridržavao osnovnih pravila prirodne pravde ili ako u procesnom smislu nije postupao korektno prema osobi na koju utiče dotična odluka; (iii) ako je uzeo u obzir materijal koji nije relevantan a propustio uzeti u obzir materijal koji je relevantan; ili (iv) ako je došao do zaključka do kakvog ne bi došla nijedna razumna osoba koja ispravno razmatra to pitanje ("test nerazumnosti").¹⁴ Kad se osporava odluka sekretara o slabom imovnom stanju, strana u postupku koja osporava tu odluku snosi teret uvjeravanja te mora pokazati i da je došlo do greške opisanog karaktera i da je ta greška bitno uticala na donošenje takve administrativne odluke na njegovu štetu.¹⁵ Administrativna odluka može biti poništena samo kad su oba navedena uslova ispunjena.¹⁶ U odsustvu dokaza o "nerazumnosti" administrativne odluke vijeće ne može zadirati u slobodno ocjenjivanje činjenica ili merituma tog predmeta za koje je ovlašten donosilac administrativne odluke.¹⁷

¹³ *Tužilac protiv Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-AR73.2, Javna redigovana verzija Odluke po žalbi Zdravka Tolimira na Odluku Pretresenog vijeća II u vezi s Odlukom Sekretara koja se odnosi na pravnu pomoć, 12. novembar 2009. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*), par. 8 (Sekretar je 27. februara 2013. dostavio javnu redigovanu verziju u skladu s povjerljivom i *ex parte* Odlukom Žalbenog vijeća od 15. februara 2013.); *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog vijeća u vezi s odgovarajućim uslovima, 7. maj 2009. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Karadžić*), par. 10; *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-PT, Odluka po zahtjevu odbrane da se izda nalog o ukidanju odluke Sekretara kojom se Momčila Krajišnika proglašava djelimično slabog imovinskog stanja u svrhu dodjeljivanja pravne pomoći, 20. januar 2004. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krajišnik iz 2004.*), par. 16; *Tužilac protiv Kvočke i drugih*, predmet br. IT-98-30-1/A, Odluka o preispitivanju Odluke Sekretara o ukidanju pravne pomoći Zoranu Žigiću, 7. februar 2003. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Kvočka i drugi*), par. 13; *Tužilac protiv Šljivančanina*, predmet br. IT-95-13/1-PT, Odluka o dodjeli branioca po službenoj dužnosti, 20. august 2003. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Šljivančanin*), par. 22. Pored toga, provjera imovinskog stanja optuženog od strane Sekretara u skladu sa članom 10(A) Uputstva je administrativni postupak kojim se utvrđuje činjenično stanje. V. Odluka po žalbi u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 12.

¹⁴ Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 8; Odluka po žalbi u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 13; *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-A, Odluka po Krajišnikovom zahtjevu i po zahtjevu Tužilaštva, 11. septembar 2007. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*), par. 30; Odluka po žalbi u predmetu *Karadžić*, par. 10; *Tužilac protiv Mrkšića*, predmet br. IT-95-13/1-PT, Odluka po zahtjevu odbrane za preispitivanje Odluke sekretara o Mrkšićevom djelimično slabom imovinskom stanju, 9. mart 2004., str. 3.

¹⁵ Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 9; Odluka po žalbi u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 14; Odluka po žalbi u predmetu *Karadžić*, par. 10.

¹⁶ Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 9; Odluka po žalbu u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 14.

¹⁷ Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 8; Odluka po žalbi u predmetu *Karadžić*, par. 10; Odluka po žalbi u predmetu *Krajišnik*, par. 30; Odluka po žalbi u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 13; V. Odluka u predmetu *Šljivančanin*, par. 22.

III. DISKUSIJA

11. Optuženi u Zahtjevu osporava način na koji je sekretar izračunao iznos doprinosa optuženog pokrivanju troškova odbrane. Jasnoće radi, Pretresno vijeće će razmotriti konkretne argumente optuženog koji se odnose na: (i) utvrđivanje raspoloživih sredstava optuženog; (ii) opciju prenošenja imovine optuženog; i (iii) navodno odgađanje donošenja Pobjijane odluke.

A. Navodne greške u vezi s raspoloživim sredstvima optuženog

12. Prilikom utvrđivanja raspoloživih sredstava optuženog sekretar je uzeo u obzir, *inter alia*,¹⁸ glavni porodični dom optuženog [REDIGOVANO] u Republici Srpskoj (dalje u tekstu: RS) i vlasnički udio njegove supruge u [REDIGOVANO] (dalje u tekstu zajednički: imovina).¹⁹ Nakon što je zaključio da imovina predstavlja zajedničku imovinu bračnih drugova, Sekretar je u raspoloživa sredstva optuženog uključio vlasnički udio u [REDIGOVANO] koji prevazilazi razumne potrebe optuženog i njegove supruge, kao i vlasnički udio u [REDIGOVANO], bez obzira na činjenicu što je tokom provjere na osnovu člana 9 imovina prebačena [REDIGOVANO].²⁰ Sekretar je u ova sredstva takođe uključio penziju supruge optuženog i dio novčanog iznosa s računa optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih Nacija (dalje u tekstu: račun u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih Nacija).²¹ Sekretar, međutim, u raspoloživa sredstva nije uključio nikakvu pasivu.²²

13. Vijeće će se redom osvrnuti na tvrdnje optuženog o navodnim greškama koje je Sekretar napravio prilikom uključivanja ovih sredstava u raspoloživa sredstva, procjene tih sredstava, kao i na tvrdnju optuženog da je Sekretar pogriješio kad nije uzeo u obzir pasivu koja proizlazi iz dvije strane presude koje su protiv optuženog donijeli sudovi u SAD-u i Francuskoj.

1. Navodne greške u vezi sa zajedničkom bračnom imovinom optuženog i njegove supruge

¹⁸ Sekretar je takođe uzeo u obzir imovinu [REDIGOVANO], ali tu imovinu nije uključio u raspoloživa sredstva optuženog. V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 18-20, 45-51, 65-66, 67-69.

¹⁹ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 31, 37, 59, 64. Supruga optuženog je vlasnica 50% dionica [REDIGOVANO] Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 52.

²⁰ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 34-37, 43, 62-64.

²¹ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 71-74, 78-82.

²² Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 95.

14. Optuženi tvrdi da Smjernice Sekretarijata za određivanje u kojoj mjeri optuženi može platiti branioca (dalje u tekstu: Smjernice Sekretarijata), koje omogućavaju uključivanje pune vrijednosti bračne imovine u izračunavanje ličnih raspoloživih sredstava optuženog "krše zakonske odredbe Bosne i Hercegovine o zajedničkoj imovini bračnih drugova time što objedinjuju bračnu imovinu i što smatraju jednog bračnog druga odgovornim za dugove drugog."²³ Optuženi tvrdi da Sekretarijat nije uzeo u obzir da se prema Porodičnom zakonu RS samo jedna polovina zajedničke imovine bračnih drugova (to jest njegov udio u zajedničkoj imovini) može koristiti za plaćanje njegovih troškova odbrane.²⁴ On takođe tvrdi da se imovinom ne može raspolagati bez saglasnosti njegove supruge i "da se ona ne slaže da se bilo kakva zajednička imovina koristi za plaćanje troškova odbrane [optuženog]".²⁵ Nadalje, u vezi s [REDIGOVANO], optuženi tvrdi da je Sekretarijat nerazumno odbacio izjave prema kojima je imovinu [REDIGOVANO] njegova supruga kupila novcem od nasljedstva koje je dobila od svog oca i da je ona namijenjena "samo njoj".²⁶ Optuženi tvrdi da je sekretar ignorisao mjerodavne odredbe Porodičnog zakona RS i da je stoga pogrešno zaključio da je imovina [REDIGOVANO] zajednička imovina bračnih drugova.²⁷

15. Sekretar prvo odgovara da je razumno uključio cjelokupnu vrijednost imovine u raspoloživa sredstva optuženog prema članu 10(A) Uputstva i u skladu s Porodičnim zakonom RS.²⁸ Drugo, sekretar odgovara da se imovina [REDIGOVANO] pravilno smatra zajedničkom bračnom imovinom optuženog s obzirom na okolnosti i u skladu s Porodičnim zakonom RS.²⁹ Imovina [REDIGOVANO] je stoga na primjeren način uključena u raspoloživa sredstva optuženog.³⁰

16. Vijeće konstatuje da prema članu 10(A) Uputstva Sekretar utvrđuje u kojoj mjeri optuženi može platiti branioca "uzimajući u obzir sva sredstva" i optuženog i njegovog bračnog druga. Prema Smjernicama Sekretarijata ta sredstva, između ostalog, uključuju (i) vlasnički udio u glavnom porodičnom domu optuženog i njegovog bračnog druga koji prevazilazi njihove razumne potrebe; i (ii) vlasnički udio u imovini stečenoj tokom braka (to jest zajedničkoj imovini bračnih drugova), osim ako zajednička imovina nije stečena putem

²³ Zahtjev, par. 33.

²⁴ Zahtjev, par. 35-36, gdje se upućuje na član 272(1) Porodičnog zakona RS, *Denisova i Moiseyeva protiv Rusije*, predmet br. 16903/03, [2010] ECHR 439, 1. april 2010. (dalje u tekstu: *Denisova i Moiseyeva protiv Rusije*)

²⁵ Zahtjev, par. 33-34, gdje se upućuje na član 271(1) i (2) Porodičnog zakona RS.

²⁶ Zahtjev, par. 51.

²⁷ Zahtjev, par. 51-56.

²⁸ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 60, 62, 66.

²⁹ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 45, 47.

³⁰ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 47.

poklona namijenjenog isključivo jednom od bračnih drugova.³¹ Kao takav, vlasnički udio u bračnoj imovini koju zajednički posjeduju optuženi i njegova supruga (a koji prevazilazi njihove razumne potrebe u odnosu na glavni porodični dom) uzima se u obzir prilikom izračunavanja raspoloživih sredstava optuženog, dok se vlasnički udio u imovini u posjedu supruge optuženog koji nije dio zajedničke imovine bračnih drugova izuzima iz tih sredstava.³² Međutim, da li neka imovina predstavlja zajedničku imovinu bračnih drugova utvrđuje se na osnovu imovinskopravnih propisa države u kojoj su se optuženi i njegova supruga vjenčali ili u kojoj prebivaju.³³

17. Prilikom donošenja zaključka da imovina predstavlja zajedničku imovinu bračnih drugova, Sekretar je uzeo u obzir da se tu radi o imovini bračnih drugova koju zajednički posjeduju optuženi i njegova supruga u skladu sa relevantnim imovinskopravnim propisima Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: BiH).³⁴ Konkretno, Sekretar je pravilno utvrdio da član 270(5) i (6) Porodičnog zakona RS propisuje da je zajednička imovina bračnih drugova ona imovina koju je bračni drug stekao radom tokom braka, i prihod od te imovine, kao i pokloni trećih lica tokom braka, osim ako je svrha poklona drugačije određena.³⁵ Očito je da je ovo je o u skladu s definicijom zajedničke imovine bračnih drugova u odjeljku 4 Smjernica Sekretarijata.

18. Vijeće je razmotrilo odredbe Porodičnog zakona RS na koje se optuženi poziva tvrdeći da ne može samostalno raspolagati imovinom i da samo vlasnički udio optuženog u imovini može biti upotrijebljen za finansiranje njegove odbrane. Vijeće, međutim, primjećuje da se te odredbe odnose na zakonske uslove za podjelu imovine i dugova koje jedan bračni drug ima prema vjerovniku.³⁶ Stoga su one irelevantne za utvrđivanje da li prema zakonskim propisima RS ta imovina predstavlja zajedničku imovinu bračnih drugova.³⁷ Vijeće s tim u vezi iznosi dva zapažanja. Prvo, odsustvo saglasnosti supruge optuženog za podjelu zajedničke imovine bračnih drugova nije osnova na kojoj optuženi može izbjeći obavezu da doprinese troškovima svoje odbrane. Drugo, doprinos optuženog troškovima vlastite odbrane ne predstavlja dug niti obavezu prema Međunarodnom sudu. Umjesto toga, od optuženog se očekuje da doprinese troškovima svoje odbrane u onoj mjeri u kojoj je utvrđeno da može da

³¹ Smjernice Sekretarijata, odjeljci 4, 5.

³² V. Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 24.

³³ Smjernice Sekretarijata, odjeljak 6(e).

³⁴ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 24, 31, 57-58.

³⁵ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 24.

³⁶ V. Porodični zakon RS-a, članovi 271(1) i (2), 272(1).

³⁷ V. Smjernice Sekretarijata, odjeljak 6(e).

plati branioca.³⁸ Shodno tome, sekretar je imao pravo da ignoriše te odredbe prilikom utvrđivanja da li ta imovina predstavlja zajedničku imovinu bračnih drugova u skladu s relevantnim zakonskim propisima.³⁹

19. Vijeće će se sada osvrnuti na konkretan argument optuženog u vezi s imovinom [REDIGOVANO]. Valja primijetiti da je Sekretar izričito uzeo u obzir tvrdnju optuženog da je imovina [REDIGOVANO] odvojena imovina njegove supruge. Konkretno, sekretar je uzeo u obzir izjave optuženog i njegove supruge prema kojima je imovina [REDIGOVANO] kupljena 1993. gotovinom koju je supruga optuženog navodno dobila [REDIGOVANO] i koji je bio namijenjen samo njoj.⁴⁰

20. Prilikom odbacivanja tvrdnje optuženog da je imovina [REDIGOVANO] odvojena imovina njegove supruge sekretar je konstatovao da optuženi nije podnio dokaze da je novac: (i) supruzi optuženog poklonio [REDIGOVANO]; i (ii) "da su ta sredstva, nakon što su duže od dvadeset godina držana odvojeno, van bankovne institucije, upotrijebljena za kupovinu imovine [REDIGOVANO]."⁴¹ Pored toga, Vijeće primjećuje da stvarno korištenje nekretnine [REDIGOVANO] ne pokazuje da je ona kupljena novcem koji je poklonjen supruzi optuženog i bio namijenjen samo njoj. S tim u vezi, Vijeće napominje da je Sekretar iznio sljedeća zapažanja: (i) nekretninu je 1993. godine tokom braka kupila supruga optuženog, a 1997. godine završene su zakonske formalnosti u vezi s tom kupovinom;⁴² (ii) nekretnina je kupljena s namjerom [REDIGOVANO]; (iii) optuženi i njegova supruga su tu živjeli [REDIGOVANO]; i (iv) [REDIGOVANO] zavedena kao službeno mjesto prebivališta optuženog i njegove supruge [REDIGOVANO].⁴³ Shodno tome, iz korištenja imovine [REDIGOVANO] ne može se zaključiti da je ona bila namijenjena samo supruzi optuženog. U nedostatku dokaza da su finansijska sredstva kojima je kupljena nekretnina

³⁸ V. Smjernice Sekretarijata, odjeljak 4 (definicija "doprinos" optuženog). Sekretar oduzima iznos doprinosa od sredstava koja se periodično isplaćuju timu odbrane. Smjernice Sekretarijata, odjeljak 12.

³⁹ Vijeće je razmotrilo predmet *Denisova i Moiseyeva protiv Rusije* na koji se optuženi analogijom poziva tvrdeći da se samo njegov udio u zajedničkoj imovini bračnih drugova može upotrijebiti kao doprinos troškovima njegove odbrane. U ovom predmetu, Evropski sud za ljudska prava (dalje u tekstu: ECHR) je konstatovao da je došlo do kršenja Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda jer nacionalni sudovi nisu uzeli u obzir legitimne tvrdnje da se u skladu sa zakonskim propisima Rusije tokom krivičnog postupka može konfiskovati samo udio osuđene osoba u zajedničkoj imovini bračnih drugova. Vijeće ističe da postoje dvije razlike između predmeta pred ECHR i predmeta koji trenutno rješava Vijeće. Najprije treba napomenuti da za razliku od predmeta pred ECHR, Međunarodni sud ne traži zapljenu imovine optuženog. Drugo, Vijeće napominje da je zaključilo da Sekretar nije nerazumno ignorisao zakonske odredbe koje je iznio optuženi.

⁴⁰ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 25-31.

⁴¹ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 26, 30 (citati izostavljeni).

⁴² Vijeće konstatuje da su se optuženi i njegova supruga vjenčali 1967. godine. V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 28.

⁴³ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 23, 28-29.

[REDIGOVANO] poklonjena isključivo supruzi optuženog i s obzirom na stvarno korištenje nekretnine [REDIGOVANO], Vijeće smatra da sekretar nije nerazumno odbacio izjave optuženog da je nekretnina [REDIGOVANO] odvojena imovina njegove supruge.

21. Nadalje, Vijeće primjećuje da je optuženi iznio argument prema kojem bi u skladu sa članom 273(1) Porodičnog zakona RS, supruga optuženog trebala dobiti cjelokupnu vrijednost imovine [REDIGOVANO] kad bi to pitanje došlo pred sud, pošto je njen doprinos veći.⁴⁴ S tim u vezi, Vijeće smatra da se odredba na koju se optuženi poziva odnosi na podjelu zajedničke imovine bračnih drugova i da stoga nije relevantna za odluku sekretara da li prema Porodičnom zakonu RS ta imovina predstavlja zajedničku imovinu bračnih drugova.⁴⁵ Tvrdnja optuženog da sekretar nije uzeo u obzir relevantne zakonske odredbe ne stoji.⁴⁶

22. Shodno tome, iz gorenavedenih razloga sekretar nije postupio nerazumno kad je prilikom utvrđivanja raspoloživih sredstava optuženog na osnovu člana 10(A) Uputstva uzeo u obzir cjelokupnu vrijednost zajedničke imovine optuženog i njegove supruge.

2. Navodne greške u procjeni vrijednosti imovine

23. Prvo, optuženi tvrdi da je sekretar precijenio vrijednost imovine [REDIGOVANO] i [REDIGOVANO] jer od te vrijednosti nije oduzeo troškove prodaje nekretnina i jer se oslanjao na zastarjele procjene.⁴⁷ Drugo, u vezi s imovinom [REDIGOVANO] optuženi dalje ističe da je iznos koji je sekretar izračunao u vezi s doprinosom optuženog troškovima odbrane pretjeran jer sekretar nije uzeo u obzir da se za 7.000 eura [REDIGOVANO] u Republici Srpskoj ne može kupiti stan za dvije osobe.⁴⁸

24. Sekretar odgovara da je procjena sredstava optuženog izvršena na razuman i pravičan način.⁴⁹ Prvo, sekretar ističe da optuženi nije osporio vrijednost imovine kako ju je utvrdio Sekretarijat niti je u Odgovoru podnio dokaze o troškovima prodaje imovine.⁵⁰ Drugo, sekretar tvrdi da je prilikom procjene vrijednosti imovine [REDIGOVANO] primijenio odgovarajuću metodologiju i da optuženi nije podnio dokaze da se stambeni

⁴⁴ V. Zahtjev, par. 54-55.

⁴⁵ V. Smjernice Sekretarijata, odjeljak 6(e).

⁴⁶ V. gore, par. 17.

⁴⁷ Zahtjev, par. 37.

⁴⁸ Zahtjev, par. 57-58.

⁴⁹ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 67-68, 70-74.

⁵⁰ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 68-69, 73.

prostor ne može biti kupiti za sumu od 7.000 eura.⁵¹ Sekretar objašnjava da je uzeo u obzir 95.483 eura od vrijednosti nekretnine [REDIGOVANO] koja iznosi [REDIGOVANO] i da to predstavlja vrijednost koja prevazilazi razumne potrebe optuženog i njegove supruge.⁵² Sekretar je stoga u skladu s formulom iz odjeljka 9 Smjernica Sekretarijata o plaćanju, koja se jednako primjenjuje na sve optužene koji traže pravnu pomoć, nakon uzimanja u obzir posebnih okolnosti optuženog iz raspoloživih sredstava optuženog isključio udio [REDIGOVANO] u iznosu od 7.000 eura.⁵³

25. Što se tiče argumenta optuženog da sekretar nije uzeo u obzir troškove prodaje, kao što su provizija za prodaju nekretnine i troškovi u slučaju spora, Vijeće napominje da optuženi nije dostavio procjenu tih troškova niti bilo kakav dokaz u prilog svojoj tvrdnji koju sada po prvi put iznosi pred Vijećem. S obzirom da prema članu 10 Uputstva sekretar ima isključivu nadležnost da utvrđuje slabo imovno stanje ili djelimično slabo imovno stanje optuženog, Vijeće nije odgovarajuća instanca pred kojom optuženi može da po prvi put pokrene ovo pitanje.⁵⁴ Shodno tome, sekretar nije postupio nerazumno kad nije uzeo u obzir hipotetičke troškove koje mu optuženi nije predočio.

26. Nadalje, Vijeće primjećuje da optuženi u svom Odgovoru nije osporio vrijednost imovine kako ju je utvrdio Sekretar, ali sada tvrdi da je sekretar pogriješio jer se oslanjao na zastarjele procjene. Prilikom utvrđivanja vrijednosti imovine sekretar je uzeo u obzir procjene vrijednosti koje je optuženi dostavio tokom provjere na osnovu člana 9, i procjene koje je dobio od poreskih vlasti RS.⁵⁵ U oba slučaja sekretar je u korist optuženom prihvatio nižu procjenu vrijednosti za svaku nekretninu.⁵⁶ Iako optuženi sada osporava procjene koje je sekretar prihvatio, puka izjava optuženog da se sekretar oslanjao na "zastarjele procjene", međutim, nije dovoljna bez dokaza u prilog svojoj tvrdnji. Ako optuženi smatra da su procjene vrijednosti zastarjele, na njemu je da na razmatranje dostavi alternativne procjene.

⁵¹ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 75-79.

⁵² V. Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 76; Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 40, 43.

⁵³ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 40-43. Sekretar je razmotrio sastav porodice optuženog [REDIGOVANO]. V. takođe Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 75-76, 79.

⁵⁴ V. Odluka po žalbi u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 14. Vijeće napominje da je na optuženom bilo da pred Sekretarom, u prvoj instanci, dokaže da ne raspolaže sredstvima da plati branioca (Odluka po žalbi u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 13). V. takođe gore, par. 9.

⁵⁵ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 39, 53-55, fusnote 43, 53.

⁵⁶ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 39, 54, fusnote 43, 53. U vezi s imovinom u [REDIGOVANO] sekretar je prihvatio procjenu vrijednosti stalnog sudskog vještaka koju je dostavio optuženi i smatrao je tu procjenu pravičnom. U vezi s [REDIGOVANO] sekretar je prihvatio nižu procjenu vrijednosti poreskih vlasti RS-a, a ne procjenu vrijednosti dva stalna sudska vještaka koju je dostavio optuženi.

27. Vijeće će se dalje u tekstu osvrnuti na argument optuženog da Sekretar nije razmotrio pitanje mogućnosti kupovine [REDIGOVANO] za 7.000 eura. U skladu s odjeljkom 5(a) Smjernica Sekretarijata, vlasnički udio optuženog u glavnom porodičnom domu se može uključiti u njegova raspoloživa sredstva u onoj mjeri u kojoj vrijednost te imovine prevazilazi razumne potrebe optuženog i njegove supruge.⁵⁷ Iznos koji prevazilazi prosječnu vrijednost porodičnog doma na području na kojem se nalazi glavni porodični dom optuženog se stoga uključuje u raspoloživa sredstva optuženog u skladu s odjeljcima 5(a) i 9 Smjernica Sekretarijata.

28. Primjenom standardne formule predviđene u odjeljku 9 Smjernica Sekretarijata sekretar je zaključio da imovina [REDIGOVANO] prevazilazi razumne potrebe optuženog i njegove supruge u visini od [REDIGOVANO] eura.⁵⁸ Sekretar je svoj zaključak izveo na osnovu informacija o vrijednosti nekretnine [REDIGOVANO] i prosječnoj površini stambenog prostora po osobi u BiH koje je dobio od RS.⁵⁹ Konkretno, Sekretar je uzeo u obzir da vrijednost nekretnine [REDIGOVANO] iznosi [REDIGOVANO] i da je njena površina približno [REDIGOVANO] veća u odnosu na prosječan broj metara kvadratnih stambenog prostora za dvije osobe u BiH.⁶⁰ Vijeće smatra da vlasnički udio u imovini [REDIGOVANO] koji je uključen u raspoloživa sredstva nije bio pretjeran, kako navodi optuženi, nego predstavlja razliku između površine i vrijednosti te imovine s jedne strane i prosječnog stambenog prostora za dvije osobe u BiH s druge strane.

29. Iako optuženi tvrdi da sekretar nije uzeo u obzir da se [REDIGOVANO] ne može kupiti za 7.000 eura, on nije pružio dokaze u prilog toj svojoj tvrdnji. Vijeće stoga zaključuje da Sekretar nije postupio nerazumno kad je iz razmatranja činjenica isključio činjenice koje mu nisu predložene.⁶¹ Shodno tome, optuženi nije pokazao da je sekretar postupio nerazumno kad je u raspoloživa sredstva optuženog uključio vlasnički udio u iznosu od [REDIGOVANO] eura koji je izračunat na osnovu službene dokumentacije i u skladu s formulom predviđenom u odjeljku 9 Smjernica Sekretarijata.

30. Iz gorenavedenih razloga, Vijeće zaključuje da sekretar nije postupio nerazumno prilikom procjene vrijednosti imovine.

⁵⁷ V. takode Uputstvo, član 10(A).

⁵⁸ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 40, 43.

⁵⁹ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 40, fusnota 44.

⁶⁰ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 40. Iz službenih dokumenata na koje se oslanjao Sekretar proizlazi da je prosječna površina stambenog prostora po osobi u RS 23,27 m².

⁶¹ V. gore, fusnota 54.

3. Navodne greške u odnosu na raspoloživost prenesene imovine

31. Optuženi uz to navodi da je sekretar postupio nerazumno kad je u raspoloživa sredstva optuženog uključio imovinu [REDIGOVANO] i udio [REDIGOVANO] i tvrdi da ta sredstva nisu raspoloživa jer je izvršen njihov prenos.⁶² On tvrdi da bi za poništenje prenosa imovine i likvidaciju sredstava njegov tim odbrane trebao pokrenuti parnični postupak a to bi koštalo više nego iznos koji se duguje članovima tima odbrane.⁶³ Optuženi dalje tvrdi da budući da je prenos imovine, koji je odavno planiran⁶⁴ i uredno zaveden u RS, objelodanjen u njegovoj Izjavi o imovinskom stanju, sekretar je pogriješio kad je zaključio da je cilj prenosa imovine bio da se prikriju sredstva.⁶⁵

32. Sekretar odgovara da je bilo razumno uzeti u obzir imovinu kao direktno raspoloživa sredstva.⁶⁶ On tvrdi da činjenica da je prenos imovine izvršen tokom provjere u skladu sa članom 9 pokazuje da su ta sredstva direktno raspoloživa.⁶⁷ Prema mišljenju sekretara, optuženog "bi trebalo spriječiti da se oslanja na smišljeni prijenos imovine" koji se nije odigrao van dohvata ruke, niti uz nadokandu, kako bi potkrijepio svoju tvrdnju da imovina više nije direktno raspoloživa.⁶⁸

33. Prema odjeljku 5(f) Smjernica Sekretarijata, "sva imovina koja je ranije bila u vlasništvu podnosioca zahtjeva, njegovog bračnog druga ili osoba s kojima živi u zajedničkom domaćinstvu" a koja se prenosi "u svrhu prikrivanja te imovine" biće uključena u utvrđivanje raspoloživih sredstava optuženog. Vijeće konstatuje da je 24. marta 2011. supruga optuženog bez ikakve naknade prenijela imovinu [REDIGOVANO] [REDIGOVANO], a 28. marta 2012. [REDIGOVANO].⁶⁹ Shodno tome, sekretar je bio ovlašten u skladu sa Smjericama Sekretarijata da u raspoloživa sredstva uključi vlasnički udio optuženog u imovini [REDIGOVANO] i udio supruge optuženog [REDIGOVANO] budući da se ocjenjivanjem vjerovatnosti uvjerio da je imovina prenesena s ciljem da se isključi iz raspoloživih sredstava optuženog.⁷⁰

⁶² Zahtjev, par. 26-32.

⁶³ Zahtjev, par. 30-32.

⁶⁴ Zahtjev, par. 39, 41.

⁶⁵ Zahtjev, par. 40, 42. V. takode Zahtjev, par. 38.

⁶⁶ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 33, 53.

⁶⁷ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 34, 36-37, 54.

⁶⁸ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 35. V. takode Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 42-43, 56-57.

⁶⁹ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 34-35, 62-63.

⁷⁰ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 36, 64.

34. Vijeće smatra da je optuženi pogrešno shvatio značenje pojma "prikriivanje" kad tvrdi da činjenica da su prenos imovine objelodanjeni sekretaru u Odgovoru i da su zavedeni u odgovarajući zemljišni registar pokazuje da imovina nije prenesena s ciljem prikriivanja sredstava optuženog.⁷¹ Na sličan način se u raspoloživa sredstva optuženog može uključiti imovina nekog člana porodice ili bilo koje druge osobe ako je optuženi njihovu imovinu uvećao kako bi "izbjegao svoju obavezu na osnovu Uputstva ili da općenito zamete trag ili prikrije obim vlastitih sredstava".⁷² Pred Međunarodnim sudom je takode utvrđeno da "prikriivanje imovine uključuje vidljivi prenos imovine u korist osobe koja nije član najuže porodice (čiju imovinu Sekretarijat obično ne uzima u obzir) bez naknade".⁷³

35. Sekretar smatra da je tokom provjere na osnovu člana 9 imovina prenesena kao poklon *bez naknade* iako je imala značajnu vrijednost.⁷⁴ Vijeće primjećuje da su ovi prenos imovine izvršeni [REDIGOVANO], čija se imovina stoga ne uključuje u raspoloživa sredstva optuženog.⁷⁵ Optuženi je itekako bio svjestan te činjenice, što se vidi u njegovom Odgovoru u kojem obavještava sekretara o [REDIGOVANO].⁷⁶ S tim u vezi, Vijeće dalje primjećuje da optuženi ne potkrepljuje svoju tvrdnju da prenos imovine nisu izvršeni kako bi se ta imovina isključila iz raspoloživih sredstava optuženog niti tvrdnju da su ti prenos, prema njegovim riječima, "odavno planirani".⁷⁷ Naprotiv, konkretno vrijeme kad su prenos izvršeni navodi na zaključak da su izvršeni s namjerom da se poveća imovina [REDIGOVANO] i da učine nejasnim obim imovine optuženog i njegove supruge koja predstavlja zajedničku bračnu imovinu. S obzirom na te okolnosti, Vijeće stoga zaključuje da sekretar nije postupio nerazumno kad je ocjenjivanjem vjerojatnosti zaključio da je imovina prenesena s ciljem prikriivanja sredstava optuženog.

36. Što se tiče tvrdnje optuženog da imovina više nije direktno raspoloživa, Vijeće naglašava da se optuženi ne može osloniti na takve smišljene prenose imovine kako bi ustvrdio da imovina više nije direktno raspoloživa i tako se okoristio izuzetkom predviđenim u odjeljku 6(d) Smjernica Sekretarijata. Dozvoliti takvu praksu značilo bi postupiti suprotno

⁷¹ [REDIGOVANO]. V. Zahtjev, par. 29.

⁷² Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 22.

⁷³ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 33, 61 [REDIGOVANO].

⁷⁴ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 34-35, 60, 62-63. Vijeće posebno primjećuje da je prenos [REDIGOVANO] izvršen ubrzo nakon što je optuženi primio pismo Sekretara u kojem se iznose zaključci u vezi sa vlasništvom na toj imovini. Vrijednost imovine [REDIGOVANO] je procijenjena na [REDIGOVANO], a [REDIGOVANO] na [REDIGOVANO]. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 39, 53.

⁷⁵ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, fusnota 45. [REDIGOVANO] V. Uputstvo, član 10(A); Smjernice Sekretarijata, odjeljak 6(d).

⁷⁶ Odgovor, str. 1, 2.

duhu Uputstva i Smjernica Sekretarijata.⁷⁸ S obzirom na to da sekretar nije postupio nerazumno kad je zaključio da je svrha prenosa bila prikrivanje imovine, činjenica da je imovina prenesena nema uticaja na njenu raspoloživost. U svjetlu gorenavedenog, sekretar stoga nije postupio nerazumno kad je imovinu uključio u raspoloživa sredstva optuženog.

4. Navodne greške u vezi s uključivanjem penzije supruge optuženog u raspoloživa sredstva

37. Optuženi tvrdi da je Sekretar pogriješio kad je u direktno raspoloživa sredstva uključio penziju supruge optuženog u mjesečnom iznosu od 287 eura i kad nije uzeo u obzir da se druga imovina koja joj stoji na raspolaganju ne može upotrijebiti za finansiranje njenih životnih troškova.⁷⁹ Optuženi smatra da je Sekretarijat stoga postupio nerazumno kad je u direktno raspoloživa sredstva optuženog uključio penziju supruge optuženog.⁸⁰

38. Sekretar odgovara da su troškovi života optuženog i njegove supruge razmotreni na odgovarajući način prilikom utvrđivanja doprinosa optuženog troškovima odbrane u skladu sa članom 10(A) Uputstva i odjeljkom 7(d) Smjernica Sekretarijata.⁸¹

39. U Uputstvu i Smjernicama Sekretarijata uspostavljen je sistem kojime se prihod bračnog druga optuženog uključuje u njegova raspoloživa sredstva. U skladu sa članom 10(A) Uputstva sekretar utvrđuje u kojoj mjeri optuženi može platiti branioca "uzimajući u obzir sva sredstva koja [...] optuženi direktno ili indirektno uživa ili slobodno njima raspolaže, uključujući, između ostalog, [...] penzije". U odjeljku 7(d) Smjernica Sekretarijata na sličan način određuje se da "državne penzije" optuženog ili njegovog bračnog druga predstavljaju prihod koji sekretar uključuje u raspoloživa sredstva optuženog prilikom njihove procjene. S tim u vezi, Vijeće primjećuje da iako se u odjeljku 8 Smjernica Sekretarijata nabraja određeni broj izvora prihoda koji su isključeni iz raspoloživih sredstava optuženog, prihod od državnih penzija nije isključen.⁸² Stoga je 8.059 eura, mjesečni iznos penzije supruge optuženog od 287,81 eura tokom predviđenog trajanja suđenja (28

⁷⁷ V. Odluka u predmetu *Tolimir*, par. 23.

⁷⁸ Odjeljak 6(d) Smjernica Sekretarijata predviđa da se u raspoloživa sredstva ne uključuje "vrijednost imovine čiji vlasnik je [optuženi], njegov bračni drug ili osobe s kojima živi u zajedničkom domaćinstvu, koja nije direktno raspoloživa".

⁷⁹ Zahtjev, par. 59.

⁸⁰ Zahtjev, par. 59-61.

⁸¹ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 85-87.

⁸² V. Smjernice Sekretarijata, Odjeljak 8. Vijeće smatra da je optuženi u Odgovoru naveo da je penzija njegove supruge "slična isplati socijalne pomoći od države" i da stoga "ne podliježe pravnim potraživanjima". Odgovor, str. 2. V. takođe Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 88. Iako su "isplate socijalne pomoći od države" isključene iz raspoloživih sredstava optuženog u skladu s odjeljkom 8(a) Smjernica Sekretarijata, u Zahtjevu optuženi, međutim, nije pokrenuo to pitanje niti je dostavio materijal da potkrijepi tvrdnju prema kojoj penzija njegove supruge predstavlja "isplatu socijalnu pomoći od države".

mjeseci),⁸³ koji je sekretar uključio u raspoloživa sredstva optuženog, u skladu s odredbama Smjernica Sekretarijata da se penzija bračnog druga optuženog uključi u njegova raspoloživa sredstva.⁸⁴ Shodno tome, sekretar nije postupio nerazumno kad je u skladu sa članom 10 Uputstva i odjeljkom 7(d) Smjernica Sekretarijata uključio penziju supruge optuženog u raspoloživa sredstva optuženog.⁸⁵

40. Vijeće primjećuje da je sekretar uspio utvrditi sastav porodice i raspoloživa sredstva optuženog.⁸⁶ Vijeće naglašava da je Sekretar takođe uspio utvrditi procijenjene troškove života optuženog i njegove supruge kako bi osigurao da oni budu u stanju podmiriti njihove osnovne porodične izdatke u skladu s formulom predviđenom u odjeljku 10 Smjernica Sekretarijata koja se jednako primjenjuje na sve optužene.⁸⁷ Na osnovu službenih podataka Zavoda za statistiku RS o prosječnim mjesečnim troškovima života u RS⁸⁸ Sekretar je izračunao da procijenjeni mjesečni troškovi života optuženog i njegove supruge iznose 779,85 eura, pored troškova koji su specifični za optuženog, kao što su troškovi školarine, vanredni medicinski troškovi i razumne posjete Den Haagu.⁸⁹ Optuženi nije osporio procijenjene troškove života optuženog i njegove supruge koje je utvrdio sekretar.

41. Iako optuženi tvrdi da imovina nije direktno raspoloživa i da se stoga ne može upotrijebiti za podmirenje troškova života njegove supruge, Vijeće smatra, budući da je prenesena imovina primjereno uključena u raspoloživa sredstva optuženog, da nije bilo nerazumno da sekretar pretpostavi da postoji razumna mogućnost da optuženi stekne sredstva na račun te imovine prodajom, stavljanjem pod hipoteku ili davanjem u zakup, neovisno o plaćanju troškova života.⁹⁰

⁸³ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 71-74.

⁸⁴ V. Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 34, gdje se raspravlja o "plati" supruge jednog optuženog.

⁸⁵ Iako se optuženi poziva na odluku Vijeća u predmetu *Tužilac protiv Šešelja* u prilog svojoj tvrdnji da je Sekretar postupio nerazumno jer je u raspoloživa sredstva uključio penziju supruge optuženog, zaključci sadržani u toj odluci ne mogu se primijeniti u ovom predmetu; Vijeće smatra da su okolnosti koje se odnose na tu odluku različite od okolnosti pred Vijećem u ovom predmetu. [REDIGOVANO]. Vijeće dalje primjećuje da je Žalbeno vijeće odlučilo da je Odluka u predmetu *Šešelja*, kojom se Sekretarijatu nalaže da obezbijedi finansijsku pomoć u visini od 50% svote za optužene slabog imovnog stanja, nije konačna odluka po tom pitanju nego privremena mjera dok se ne bude mogla izvršiti procjena imovine optuženog. V. *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R33B, Javna redigovana verzija Odluke o Podnesku Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) u vezi s Odlukom Pretresnog veća o finansiranju odbrane, 17. maj 2011., par. 28. V. takođe Odluka u predmetu *Šešelja*, str. 8.

⁸⁶ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 31, 37, 55, 64, 74, 82, fusnota 26.

⁸⁷ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 97-98.

⁸⁸ Prosječni mjesečni troškovi života uključuju potrošačku korpu i druge troškove kao što su troškovi prevoza, komunikacija, duhana, odjeće, obučne, obrazovanja i kulture. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 97, futnota 70.

⁸⁹ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, fusnota 71.

⁹⁰ V. Odluka po žalbi u predmetu *Tolimir*, par. 24. V. takođe Smjernice Sekretarijata, odjeljak 4 (definicija "direktno raspoloživih sredstava").

42. S obzirom na gorenavedeno, sekretar nije postupio nerazumno kad je u raspoloživa sredstva uključio penziju supruge optuženog.

5. Navodna greška u vezi s uključivanjem u raspoloživa sredstva optuženog novca s njegovog računa u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija

43. Optuženi tvrdi da je sekretar pogriješio kad je u raspoloživa sredstva uključio novac s računa optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija.⁹¹ On ističe da se na računu u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija nalazi novac koji mu šalju prijatelji i porodica za "prehrambene i kulturne potrebe" i da bi donatori povukli svoje poklone kada bi se taj novac "preusmjerio" za finansiranje odbrane optuženog.⁹²

44. Sekretar odgovara da je razumno uzeo u obzir svote novca koje su prijatelji i porodica optuženog položili na račun u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija.⁹³ Sekretar ističe da optuženi koji traži sredstva da plati svoj tim odbrane na osnovu slabog imovnog stanja ne može "odrediti dijelove svojih raspoloživih sredstava za svoju ličnu upotrebu" i napominje da prehrambene potrebe i životne troškove pokriva Pritvorska jedinica Ujedinjenih nacija.⁹⁴

45. Vijeće najprije primjećuje da osnovne životne troškove i prehrambene potrebe optuženog obezbjeđuje Pritvorska jedinica Ujedinjenih nacija. U skladu s odjeljkom 5(d) Smjernica Sekretarijata iznos na računu optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija, umanjen za iznos koji Pritvorska jedinica Ujedinjenih nacija uplaćuje na taj račun, treba se uzeti u obzir prilikom utvrđivanja raspoloživih sredstava optuženog. Iako se prema Smjernicama Sekretarijata iz raspoloživih sredstava optuženog isključuju neke vrste prihoda, u odjeljku 8 se predviđa da se iz raspoloživih sredstava ne isključuje novac koji prijatelji i porodica šalju optuženom.

46. Vijeće primjećuje da sekretar, kada je u raspoloživa sredstva optuženog uključio 3.503 eura sa računa u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija, uzeo u obzir da on sedmično prima iznos od 15,88 eura od Ujedinjenih nacija za dodatne i druge troškove života kao i iznose iz vanjskih izvora, uključujući prijatelje i porodicu.⁹⁵ Iako je u raspoloživa sredstva

⁹¹ Zahtjev, par. 62-63.

⁹² Zahtjev, par. 62.

⁹³ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 93-94.

⁹⁴ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 93.

⁹⁵ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 78-82. Sekretar je uzeo u obzir da je u periodu od 31. jula 2008. do 22. juna 2012. optuženi primio na svoj račun u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija iz

optuženog uključen iznos s računa optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija koji je optuženi primio od prijatelja i porodice, sedmične isplate Ujedinjenih nacija su isključene.⁹⁶ Vijeće smatra da je to što je sekretar u raspoloživa sredstva uključio novac koji su na račun optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija uplatili njegovi prijatelji i porodica u skladu s odjeljkom 5(d) Smjernica Sekretarijata. S obzirom da je iz raspoloživih sredstava optuženog isključio sedmične isplate Ujedinjenih nacija, sekretar nije nerazumno uključio iznos koji je optuženi na račun u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija primio od prijatelja i porodice.

6. Navodne greške u odnosu na navode o pasivi optuženog na osnovu presuda stranih sudova

47. Optuženi tvrdi da je sekretar izveo pogrešan zaključak da dvije presude koje su u građanskim parnicama protiv njega donijeli sudovi u SAD-u i Francuskoj (dalje u tekstu: presude stranih sudova), kojima mu se nalaže da žrtvama sukoba u BiH na ime naknade štete isplati 775 miliona dolara⁹⁷ i 215.000 eura, ne predstavljaju njegovu pasivu.⁹⁸ Optuženi ističe da bi iznos koji bi dobio od prodaje imovine bio podložan izvršenju presuda stranih sudova i na taj način ne bi bio uključen u njegova raspoloživa sredstva. On tvrdi da je sekretar pogrešno razmotrio dejstva presuda stranih sudova u BiH i da nije ispitao mogućnost njihovog izvršenja u Nizozemskoj.⁹⁹ Optuženi tvrdi da, budući da su presude stranih sudova utjerive u Nizozemskoj, članovi njegovog tima odbrane "morali bi da vjerovnicima isplate novac koji dobiju od optuženog ili bi, u najmanju ruku, morali ući u skupe parnice u vezi s tim isplatama".¹⁰⁰ On tvrdi da bi to uticalo na spremnost njegovog tima odbrane da radi za njega.¹⁰¹ Optuženi dalje tvrdi da Pobjijana odluka može da se poništi i samo na osnovu toga

vanjskih izvora iznos od 36.432,77 Eura, a od Ujedinjenih nacija iznos od 3.176 eura. Sekretar je smatrao relevantnim za utvrđivanje raspoloživih sredstava optuženog iznos od 3.808,68 eura na računu optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija na dan 22. juna 2012. isključivši iznos od 35.800,09 eura koji je od otvaranja računa u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija optuženi već bio potrošio. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 79-80.

⁹⁶ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 80-81.

⁹⁷ Vijeće primjećuje da optuženi u Zahtjevu pogrešno pominje iznos od 775 miliona dolara iako mu je District Court u SAD-u zapravo naložio da na ime naknade štete isplati iznos od 745 miliona dolara. V. Zahtjev, par. 20, ali v. Zahtjev Dodatak D. Vijeće isto tako primjećuje da Sekretar u Pobjijanoj odluci također pogrešno navodi iznos od 755 miliona dolara. V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 92; Podnesak na osnovu pravila 33(B), fusnota 16.

⁹⁸ Zahtjev, par. 20, 25. V. Zahtjev, Dodatak D, *Kadić protiv Karadžića*, No. 93, Civ. 1163, Presuda, S.D.N.Y., 16. avgust 2000.); Zahtjev, Dodatak E, Tribunal de grande instance de Paris, *Zuhra Kovač i drugi protiv Radovana Karadžića i drugih*, 14. mart 2011. V. takođe Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 93-94.

⁹⁹ Zahtjev, par. 21. 23.

¹⁰⁰ Zahtjev, par. 24. Optuženi napominje da većina članova njegovog tima odbrane radi, boravi i ima bankovne račune u Nizozemskoj, v. Zahtjev, par. 22.

¹⁰¹ Zahtjev, par. 24. V. Zahtjev, par.22.

što iznos naveden u svakoj od presuda stranih sudova prevazilazi iznos njegovih navodnih sredstava.¹⁰²

48. Sekretar odgovara da je postupio razumno i da optuženi nije pokazao da je na osnovu presuda stranih sudova njegova imovina opterećena dugovima.¹⁰³ U prilog svojoj tvrdnji sekretar prvo navodi da bi samo ona presuda stranog suda protiv optuženog koja je utjeriva u BiH putem službenog priznavanja mogla biti relevantna za utvrđivanje raspoloživih sredstava optuženog, s obzirom da se osnovna imovina optuženog koja obuhvata raspoloživa sredstva nalazi u BiH.¹⁰⁴ Sekretar dalje odgovara da je utjerivost presuda stranih sudova u Nizozemskoj irelevantna jer se ništa od imovine razmotrene u Pobjijanoj odluci ne nalazi u Nizozemskoj.¹⁰⁵ U svakom slučaju, sekretar ističe da optuženi nije pokazao da su presude stranih sudova priznate u Nizozemskoj i da bi sredstva plaćena članovima njegovog tima odbrane mogla biti podložna zapljeni.¹⁰⁶

49. Na samom početku Vijeće najprije primjećuje da je sekretar razmotrio argument koji je optuženi iznio u Odgovoru, prema kojem bi "sva sredstva na koji bi imao pravo ukoliko bi prodao svoju imovinu podlegala dvjema presudama stranih sudova".¹⁰⁷ Sekretar je prilikom utvrđivanja raspoloživih sredstava optuženog isključio presude stranih sudova iz pasive optuženog i zaključio da se na osnovu važećeg prava i dostavljenih dokumenata nije uvjerio da su presude stranih sudova utjerive na imovini optuženog.¹⁰⁸ Sekretar smatra da izvršenje obje presude stranih sudova zavisi od njihovog službenog priznanja od strane suda u BiH, a optuženi nije podnio dokaze da je zatražio ili dobio priznanje presuda.¹⁰⁹ S tim u vezi, Vijeće primjećuje da se, kako je zaključio sekretar, sva imovina od koje se sastoje njegova raspoloživa sredstva nalazi u BiH, osim malog novčanog iznosa na računu optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija.¹¹⁰ S obzirom na to da se većina imovine optuženog nalazi u BiH, sekretar je ispravno ograničio svoja razmatranja na pravne propise kojima se

¹⁰² Zahtjev, par. 25.

¹⁰³ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 24.

¹⁰⁴ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 25.

¹⁰⁵ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 26.

¹⁰⁶ Podnesak na osnovu pravila 33(B), 27-28. V. također Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 31.

¹⁰⁷ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 92.

¹⁰⁸ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 94.

¹⁰⁹ Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 93. Konkretno, sekretar je smatrao da BiH nije strana potpisnica Konvencije o priznavanju i izvršenju stranih presuda u građanskim i trgovačkim predmetima (1144 UNTS 249) (dalje u tekstu: Konvencija) i da je u skladu s relevantnim zakonom potrebno da sud u BiH prizna strane presude kako bi se one izvršile na imovini optuženog. V. Pobjijana odluka Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 93, fusnota 68, gdje se citira Konvencija i član 458 Zakona parničnom postupku Republike Srpske, *Službeni list Republike Srpske*, br. 58/03, 17. jul 2003.

¹¹⁰ V. Pobjijana odluka, Dodatak II, povjerljivo i *ex parte*, par. 43, 64, 74, 93. O računu optuženog u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija vidi gore, par. 43-46.

reguliše utjerivost presuda stranih sudova u BiH. Iako optuženi tvrdi da je sekretar trebao razmotriti utjerivost presuda stranih sudova u Nizozemskoj, on nije podnio dokaze koji bi pokazali da će novac isplaćen članovima njegovog tima odbrane biti predmet zapljene niti dokaze da je zatražio priznanje presuda stranih sudova u Nizozemskoj.¹¹¹ Prema tome, sekretar nije nerazumno postupio ni kad nije ispitao da li se presude stranih sudova mogu izvršiti u Nizozemskoj.

50. Vijeće takode primjećuje da optuženi nije podnio dokaze kako bi pokazao da je sam preduzeo mjere za izvršenje stranih presuda. Naprotiv, optuženi je odbio da učestvuje u naporima podnosiocâ tužbe koji nakon donošenja presuda nastoje da dobiju informacije o prirodi, lokaciji, statusu i obimu imovine optuženog.¹¹² Optuženi ne može tražiti da se poziva na presude koje on sam nije pokušao da ispuni. U odsustvu dokaza da je od suda u BiH zatraženo ili dobijeno priznanje presuda, Vijeće zaključuje da sekretar nije postupio nerazumno kad je presude stranih sudova isključio iz pasive optuženog.

B. Navodni propust da se uzme u obzir mogućnost prenošenja prava na imovinu

51. Optuženi tvrdi da je sekretar pogriješio jer nije uzeo u obzir "razumniju alternativu po kojoj bi optuženi na sekretara prenio sva prava koja ima na tu imovinu".¹¹³ Dalje, optuženi tvrdi da bi sekretar u tom slučaju mogao "pokušati doći do svih sredstava optuženog za koja smatra da postoje, a da pritom na narušava sudski postupak".¹¹⁴

52. Sekretar je odgovorio da je ispravno odbacio mogućnost prenošenja na Međunarodni sud prava na imovini optuženog.¹¹⁵ Sekretar smatra da mogućnost koju je predložio optuženi nije bila na raspolaganju sekretaru kao relevantna i razumna opcija.¹¹⁶ Dalje, sekretar tvrdi da je dužnost optuženog da doprinese troškovima odbrane u mjeri u kojoj je utvrđeno da može da plati svoju odbranu.¹¹⁷

¹¹¹ S tim u vezi, Vijeće prima na znanje argument optuženog o nevoljkosti njegovog tima odbrane da radi za njega, ali Vijeće smatra taj argument irelevantnim za utvrđivanje u kojoj mjeri optuženi može platiti svoj tim odbrane.

¹¹² Sekretar je konstatovao da je optuženi "odbio da saraduje u pokušajima privatnih tužilaca u oba strana postupka protiv njega da se nakon presude utvrdi" njegova imovina i da je "a priori odbio da odgovara na pitanja". Vidi Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 30, gdje se poziva na Zahtjev, Povjerljivi dodatak G.

¹¹³ Zahtjev, par. 49.

¹¹⁴ Zahtjev, par. 49. V. takode Zahtjev, par. 50.

¹¹⁵ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 81-83.

¹¹⁶ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 83. V. Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 81-82.

¹¹⁷ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 81.

53. Vijeće podsjeća da se u Smjernicama Sekretarijata određuje da se od optuženog očekuje da doprinese troškovima odbrane u mjeri u kojoj je u mogućnosti da plati branioca.¹¹⁸ Međutim, u Smjernicama Sekretarijata i Uputstvu se ne određuje na koji način će optuženi doprinijeti tim troškovima. Vijeće primjećuje da je na osnovu člana 6(C) Uputstva obaveza sekretar ograničena na to da "plati onaj dio troškova odbrane za koje [optuženi] nema dovoljno sredstava da ih pokrije, utvrđen u skladu sa Smjernicama Sekretarijata". Iako optuženi predlaže da se prava na njegovoj imovini prenesu na sekretara, treba napomenuti da se u Uputstvu i Smjernicama Sekretarijata ne predviđa ovlašćenje sekretara da na Međunarodni sud prenese prava na imovini optuženog kako bi pokrio troškove odbrane. S tim u vezi, Vijeće se slaže sa tvrdnjom sekretara da "Međunarodni sud ne sklapa sporazume o prenosu prava na nepokretnu ili pokretnu imovinu osoba koje su optužene pred Međunarodnim sudom. Međunarodni sud nije ni vjerovnik."¹¹⁹ Prema tome, prenošenje prava na imovinu optuženog na sekretara nije bila mogućnost koju je sekretar imao na raspolaganju. Shodno tome, Vijeće zaključuje da sekretar nije postupio nerazumno kad nije uzeo u obzir tu mogućnost.

C. Navodno nerazumno odgađanje donošenja Pobjijane odluke

54. Optuženi ističe da je odgađanjem donošenja Pobjijane odluke do "samog početka izvođenja dokaza odbrane" sekretar nerazumno i nepravilno odgodio utvrđivanje mogućnosti optuženog da doprinese troškovima svoje odbrane.¹²⁰ Optuženi smatra da je time na sekretara prešao teret dokazivanja razloga zbog kojih sada treba povući pravnu pomoć.¹²¹

55. Sekretar je odgovorio da je razumno izvršio provjeru na osnovu člana 9.¹²² On tvrdi da optuženi nije pretrpio nepotrebnu odgodu ni nepravilnu štetu odgađanjem donošenja odluke jer je tokom cijele provjere na osnovu člana 9 primao javna sredstva za troškove svoje odbrane i jer su mu odlukom predsjednika Međunarodnog suda dodijeljena dodatna

¹¹⁸ V. Smjernice Sekretarijata, odjeljak 4. Sekretarijat odbija iznos doprinosa optuženog od sredstava dodijeljenih timu odbrane. Smjernice Sekretarijata, odjeljak 12.

¹¹⁹ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 81.

¹²⁰ Zahtjev, par. 44-45.

¹²¹ Zahtjev, par. 45-47.

¹²² Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 104.

sredstva.¹²³ Sekretar dalje tvrdi da je sam optuženi svojim radnjama zakomplikovao postupak utvrđivanja mjere u kojoj može da plati branioca.¹²⁴

56. Prije svega, Vijeće konstatuje da je optuženi podnio Izjavu o imovinskom stanju 29. septembra 2008. a da je sekretar donio Pobijanu odluku 11. oktobra 2012. Međutim, treba naglasiti da je tokom provjere na osnovu člana 9 optuženi nastavio da prima finansijska sredstva za pokrivanje troškova svoje odbrane.¹²⁵ Prema tome, optuženi nije pretrpio štetu zbog vremena koje je sekretaru bilo potrebno da donese Pobijanu odluku nakon što je primio Izjavu o imovinskom stanju. S obzirom na odsustvo štete nema razloga da se ispita da li je odgađanje donošenja Pobijane odluke bilo razumno i ne postoji osnov da se odobri zahtjev optuženog.

IV. Dispozitiv

57. Iz gorenavednih razloga, Vijeće na osnovu člana 13(B) Uputstva **POTVRĐUJE** Pobijanu odluku i **ODBIJA** Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 3. decembra 2014. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

¹²³ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 97, gdje se citira *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka predsjednika po Zahtjevu za preispitivanje odluke o finansiranju tima odbrane, 31. januar 2012., par. 45. (dalje u tekstu: Odluka predsjednika)

¹²⁴ Podnesak na osnovu pravila 33(B), par. 100, 102.

¹²⁵ V. *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka predsjednika po Zahtjevu za preispitivanje odluke OLAD-a o naknadama tokom pretresne faze, 19. februar 2010., par. 46, 56; Odluka predsjednika, par. 45.